

Buletin **INFORMATIV**

Anul XXII • nr. 1 (248) • Ianuarie • 2013

**MINISTERUL CULTURII
ȘI PATRIMONIULUI NAȚIONAL**
**CENTRUL NAȚIONAL PENTRU CONSERVAREA
ȘI PROMOVAREA CULTURII TRADIȚIONALE**

013701 București • Piața Presei Libere nr. 1 • corp B 1

• etaj V / VI • telefon/fax 317 89 70

www.centrul-cultura-traditionala.ro

e-mail: contact@cncpct.ro

Director: Ciprian OGRĂZEANU

Redactor coordonator: **Oana Gabriela PETRICĂ** - director adjunct

Colectiv redacțional:

Mihaela CIORCILĂ (secretar de redacție) • **Dănuț DUMITRAȘCU**

Elena GAVRILUȚIU • **Mirela MIHĂILĂ**

Difuzare: **Mariana COMAN**

Coperta I - **Maria COLHON** (Sebeș, jud. Alba) -
Maica Domnului cu Proorocii

Coperta IV - **Ana GRUNZU** (Tomești, jud. Iași) -
Obiceiuri de Anul Nou

Fotografii de Dănuț Dumitrașcu

ISSN 1224 - 6921

Tehnoredactare: **Anca Cristina VERGULESCU**

Cuprins

Ecouri

<i>Salonul de Primăvară al Artei Naive de la Bacău</i>	2
(Gheorghe BĂLTĂȚESCU)	
<i>Concursul Național al Grupurilor Vocal-folclorice Bărbățești</i> <i>„Dorel Manea”</i>	5
(Lect. univ. Moise MITULESCU)	
<i>Întâlnirea membrilor Asociației Folcloriștilor Argeșeni</i> <i>„Constantin Rădulescu-Codin”</i>	8
(Sorin Dănuț RADU)	
<i>Corul „Symbol” într-un autentic regal concertistic</i>	11
(Ștefan CĂRĂPĂNCEANU)	

<u>Agenda mai 2013</u>	14
-------------------------------------	----

Datini și obiceiuri

<i>Învierea - între tradiție și sărbătoare</i>	31
(Dr. Iuliana BĂNCESCU)	

Cronica așezămintelor culturale

<i>Muzeul sătesc de la Tupilați</i>	36
(Valentin ANDREI)	

Noi apariții editoriale

<i>Ouăle de Paști la români. Vechime, semnificații,</i> <i>implicații ritual-ceremoniale</i>	40
(Dr. Corina MIHĂESCU)	

Ecouri

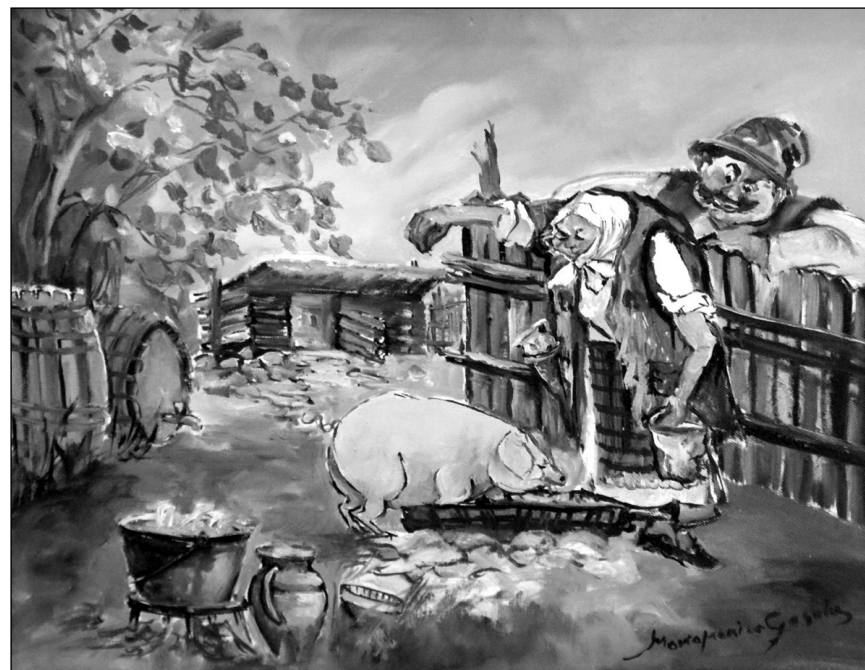
Salonul de Primăvară al Artei Naive de la Bacău

O manifestare „marca înregistrată Geo Popa”, discretă, dar marcată de o prezență selectă, discursuri de conținut, muzică, expoziții, cadouri, toate la un loc: Muzeul Artei Contemporane de la Centrul de Cultură „George Apostu”.

O încântare pentru participanți, dar și pentru cei care se ocupă de managementul cultural al județului Bacău. Nu au lipsit de la această manifestare parlamentari, europarlamentari, șefi ai unor instituții de cultură și administrative, scriitori, artiști plastici, creatori de costume și măști populare, prieteni ai Centrului și nici Ansamblul „Busuiocul”. Și dacă trebuie să poarte un nume, manifestarea s-a numit Salonul de Primăvară al Artei Naive - ediția a XXII-a.

Invitați de onoare la salon au fost parteneri din Belgia, Franța, Italia, Portugalia, Spania, România, participanți la proiectul transnațional „Grundtving - Langages du végétal en Europe”, derulat timp de trei zile în Bacău. Proiect finanțat de Uniunea Europeană și coordonat de Association Paysage et Patrimoine sans Frontière, din Saint-Germain-en-Laye, Franța.

„La actuala ediție participă 45 de artiști din județele Caraș-Severin, Timiș, Galați, Iași, Brăila, Argeș, Vâlcea, Constanța, Teleorman, Bacău și București, care au expus peste 140 de lucrări. Ca o noutate, la actuala ediție au expus și mulți tineri, mai precis 17. Este, de altfel, un obiectiv al nostru să atragem cât mai mulți tineri spre arta naivă. Salonul din acest an a fost un succes, mai ales că lucrările expuse au fost vizionate și de participanții europeni la proiectul „Grundtving - Langages du végétal en Europe”, ne-a declarat Florin Zăncescu, directorul CJCPCT Bacău. Juriul, format din personalități recunoscute în

**Lucrarea Mariei Goșoiu (Constanța) - Premiul acordat
de SIF Moldova**

domeniul artistic băcăuan, al cărui președinte a fost criticul de artă Iulian Bucur, a nominalizat peste 30 de lucrări pentru jurizarea finală. „Arta naivă este sora mai mică a artei mari, mai puțin băgată în seamă, însă esteticienii spun că arta este numai una, adică această umilă soră - arta naivă - participă cu toate puterile, cu toate «armele», la Marea Artă. Expoziția de astăzi este una excepțională, în opinia mea, mai ales că s-au confruntat mai multe școli ale artei naive, fiecare cu genul proximal și diferența specifică. Școala de la Bacău este una dintre cele mai bune care «povestește», în timp ce cea de la Reșița, ca să dau doar două exemple, este cea mai bună care «visează» este opinia criticului de artă Iulian Bucur.

Au fost acordate diplome și premii celor care satisfăcut exigențele juriului:

Diplome pentru debut: Daniel Voinescu (Iași), Andrei Antonesei (Iași), Vlad Toader (Bacău), Bogdan Vereea (Iași), Mădălina Maftai (Iași), Paula Pânteia (Iași);

Premiile sponsorului SIF Moldova: Mircea Cojocar (Galați) și Maria Goșoiu (Constanța);

Marele Premiu al salonului băcăuan a fost acordat artistei, Salomia Andronic (Răcăciuni, Bacău)

Premiul CJCPCT Bacău: Adriana Parfeni (Bacău).

Marele Premiu al salonului a fost acordat cunoscutei artiste Salomia Andronic (Răcăciuni, Bacău), participantă la numeroase saloane, câștigătoare a mai multor premii naționale și internaționale.

În buna tradiție a continuării și diversificării activităților de punere în valoare a tradițiilor populare zonale, și în acest an, Salonul de Primăvară al Artei Naive a adus în fața publicului o expoziție de măști și costume populare aparținând meșterului popular Marian Lungu din Sănduleni (Bacău). Totul s-a încheiat cu un spectacol folcloric dedicat oaspeților din cele șase țări europene, susținut de prestigiosul Ansamblu băcăuan „Busuiocul”, condus de maestrul Petrică Vlase.

„Au fost trei zile de încântare pentru mine și colegii mei, care am făcut posibil ca acest proiect să-și poată finaliza obiectivele. Am fost plăcut impresionați de căldura cu care ne-ați primit, am fost impresionați de ceea ce am văzut la Geoseni și Suceava, ne-am îndrăgostit de Bacău, un oraș frumos, cu oameni deosebiți. Ceea ce am văzut în această seară, fiți siguri că vom povesti celor de acasă, dar și forurilor europene care ne-au facilitat această întâlnire de «lucru», au fost cuvintele doamnei Aline Rutily, coordonatoarea proiectului.

Gheorghe BĂLTĂȚESCU

Colaborator, CJCPCT Bacău

Fotografii de Amedeo SPĂȚARU

CJCPCT Bacău

Concursul Național al Grupurilor Vocal-folclorice Bărbățești „Dorel Manea” - Mioveni, 5-7 aprilie 2013

Concursul Național al Grupurilor Vocal-folclorice Bărbățești „Dorel Manea”, aflat la prima sa ediție, are o dublă semnificație: pe de o parte, omagierea celui care a fost muzicianul polyvalent - un valoros multiinstrumentist, neobosit dirijor și folclorist cu o vastă activitate în Argeș, profesor și compozitor - Dorel Manea, iar, pe de altă parte, stimularea și perfecționarea unui tip de formație vocală folclorică mult îndrăgită în țară, îndeosebi în ultima vreme, grupul vocal-folcloric bărbătesc.

Pe bună dreptate, s-ar putea pune întrebarea de ce neapărat un concurs de grupuri vocal-folclorice bărbățești, când se știe că Dorel Manea a dirijat orchestre de muzică populară, ansambluri folclorice, grupuri instrumentale folclorice, fanfară, cor, el însuși fiind un valoros interpret, instrumentist și profesor de nai la Liceul de Artă „Dinu Lipatti” din Pitești... Răspunsul, cel care motivează genericul acestui concurs, este acela care confirmă faptul că Dorel Manea a fost și fondator al unor valoroase grupuri vocale folclorice bărbățești și un generos colaborator al unor astfel de formații, cum a fost și renumitul Grup „Burnasul” al Teleormanului, condus de regretatul interpret Liviu Vasilică. De aceea, acest concurs poate fi considerat inedit.

Ideea organizării unui astfel de concurs a venit de la fostul director al Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Argeș, profesorul Costin Alexandrescu, cel care semnează și redactarea unui caiet-program foarte bine documentat al concursului. Acest caiet-program editat de CJCPCT Argeș va rămâne un document valoros al istoriei manifestărilor cultural-artistice folclorice românești.

Desfășurarea concursului a avut loc în sala de spectacole a Casei de Cultură a Sindicatelor „Dacia” din orașul Mioveni. Acest lucru nu a fost întâmplător. Aici, Dorel Manea, care a fost dirijor al multor formații instrumentale din țară și un permanent colaborator al Radioteleviziunii Române, a condus și Ansamblul de Căntece și Dansuri „Dacia” al Uzinei de Autoturisme din Mioveni... Și de aceea, sala de spectacole unde s-a desfășurat concursul îi poartă numele din anul 2001, la un an de la dispariția marelui dirijor.

În acest concurs au evoluat 10 grupuri vocal-folclorice bărbățești din județele: Alba, Argeș, Galați, Ialomița, Teleorman și Vâlcea.

Am remarcat că, în general, conducătorii grupurilor vocale prezente în concurs au avut în repertoriile lor cântece din folclorul vechi, tradițional, de mare

**Grupul „Burnasul” (Alexandria, Teleorman) -
Premiul Centrului Cultural din Mioveni**

valoare, și din cel al perioadei moderne, dar autentice. Din păcate, acest aspect nu l-am constatat la toți soliștii care au susținut recitalul după evoluția grupurilor concurente. De fapt, în această situație, interpretând melodii „populare” și texte „poetice” îndoienice, îi mai vedem încă pe mulți soliști așa-zisi de „muzică populară” pe unele posturi de televiziune...

Costumația scenică a membrilor grupurilor vocal-folclorice bărbătești a fost cea reprezentativă - costumul popular din zona etnografică a grupului - și adecvată repertoriului interpretat. De aceea, concursul, în plinătatea lui, a fost ca o sărbătoare a cântecului și costumului popular românesc. De aceasta și de valoarea interpretativă a muzicii a beneficiat și postul local de televiziune („Absolut TV” - Mioveni), care a transmis în direct pentru telespectatori tot acest concurs național, festivitatea de premiere și grandiosul spectacol dat de Ansamblul Folcloric Profesionist „Dorul” al CJCPCT Argeș, recent câștigător al Premiului I la Concursul Internațional al Ansamblurilor Folclorice din Coreea (director artistic: Dorin Oancea; maestru coregraf: Cătălin Oancea). Acompaniamentul orchestral la spectacolul final al concursului a fost asigurat, la

**Grupul „Haiducii din Amărăști” (județul Vâlcea) -
Premiul CJCPCT Argeș**

Fotografii din Arhiva CJCPCT Argeș

o valoare artistică și muzicală ridicată, de Orchestra de Muzică Populară „Doina Argeșului” (dirijor: Marin Mihalcea).

O remarcă specială pentru recitalul susținut de Grupul vocal-folcloric bărbătesc „Rapsozii Oltului” al CJCPCT Vâlcea, ale cărei începuturi au fost marcate de personalitatea celui omagiat. Conducerea artistică a grupului a fost realizată de doi cunoscuți împătimiți în ale folclorului: dr. Gheorghe Deaconu și Dumitru Vulparu.

Organizarea acestui concurs național a fost impecabilă, organizatorii fiind: Consiliul Județean Argeș, Consiliul Local Mioveni, Primăria Mioveni (primar: Ion Georgescu), Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Argeș (director: tânărul și entuziastul lect. univ. dr. Sorin Mazilescu), Centrul Cultural Mioveni (director: Argentina Culcuș) și Casa de Cultură a Sindicatelor „Dacia” - Mioveni (director: Elisabeta Panait).

Organizatorii le-au oferit grupurilor vocal-folclorice venite din alte județe la acest concurs condiții excelente de cazare și posibilitatea de a vizita obiective istorice și religioase din Argeș.

Juriul - din a cărei componentă au făcut parte: prof. univ. dr. Vasile Vasile (Universitatea Națională de Muzică din București) - etnomuzicolog - Președinte; Moise Mitulescu - profesor, compozitor, dirijor, etnomuzicolog, membru fondator al Asociației Folcloriștilor Argeșeni „Constantin Rădulescu-Codin”; prof. univ. dr. Paul Baidan - directorul Departamentului de Arte, Universitatea din Pitești; prof. Costin Alexandrescu și lect. univ. dr. Sorin Mazilescu - director al CJCPCT Argeș - a acordat următoarele premii:

- *Marele Premiu și Trofeul „Dorel Manea”* (oferit de Consiliul Județean Argeș): Grupul „Doruri muscelene” (Văcareia-Mihăești, Argeș; conducător: Liviu Iana);
- *Premiul Primăriei Orașului Mioveni*: Grupul „Haiducii Vlădicii” (Topoloveni, Argeș; conducător: Grațian Bădescu);
- *Premiul CJCPCT Argeș*: Grupul „Haiducii din Amărăști” (județul Vâlcea; conducător: Constantin Drăghici);
- *Premiul Centrului Cultural din Mioveni*: Grupul „Burnasul” (Alexandria, Teleorman; conducător: Cristian Dumitru);
- *Premiul Casei de Cultură a Sindicatelor „Dacia” din Mioveni*: Grupul „Sâncelenii” (Sâncel, Alba; conducător: Gheorghe Lațiu).

După încheierea concursului propriu-zis, la inițiativa directorului CJCPCT Argeș, Sorin Mazilescu, a avut loc, înainte de Gala laureaților, o întâlnire cu membrii grupurilor vocal-folclorice bărbătești și membrii juriului. În cadrul acestei întâlniri, membrii juriului au făcut recomandări, cu multă competență, pentru activitatea de viitor a acestor formații vocal-folclorice.

Lect. univ. Moise MITULESCU

Întâlnirea membrilor Asociației Folcloriștilor Argeșeni „Constantin Rădulescu-Codin”

Sâmbătă, 30 martie a.c., la sediul CJCPCT Argeș a avut loc întâlnirea membrilor Asociației Folcloriștilor Argeșeni „Constantin Rădulescu-Codin”. Cei peste 40 de membri (mai noi și mai vechi) au marcat anul acesta și patru decenii de la *prima adunare generală*. Să mergem un pic pe firul istoriei...

Prima reuniune s-a derulat la data de 11 mai 1973, în Sala Căminului Cultural din Priboieni, loc ales special, deoarece aici și-a desfășurat activitatea patronul

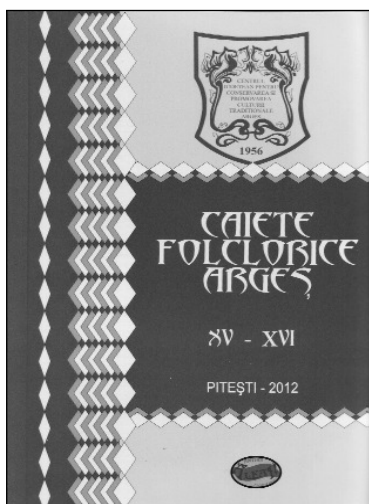
Imagine de la întâlnirea membrilor Asociației Folcloriștilor Argeșeni „Constantin Rădulescu-Codin”, Pitești, 30 martie 2013

spiritual al Asociației, învățătorul Constantin Rădulescu-Codin. Atunci s-a stabilit statutul de funcționare, s-a elaborat un plan de acțiune și a fost ales comitetul de conducere al asociației: prof. univ. dr. Gheorghe Vrabie - președinte, vicepreședinte: publicistul Ion Cruceană, prof. Constantin Cârstoiu și regretatul poet Toma Biolan (metodist la Casa Creației), secretar: conf. univ. dr. Adriana Rujan.

De-a lungul timpului, prin membrii AFA, Centrul Creației a inițiat numeroase teme de cercetare la nivelul județului, sondaje sociologice și sesiuni de comunicări științifice, lăsând multiple studii, lucrări, culegeri pentru tezaurizarea și transmiterea valorilor culturii populare din zona etnofolclorică Argeș-Muscel.

Amfitrionii manifestării din acest an au fost: dr. Sorin Mazilescu, directorul CJCPCT Argeș, lect. univ. dr. Adrian Sămărescu, președintele A.F.A., prof. Constantin Cârstoiu, vicepreședinte, și conf. univ. dr. Adriana Rujan.

Vom puncta aspecte importante din întâlnirea recentă: rolul Asociației de a lucra în echipă, beneficiind de sprijinul Centrului nostru și al Editurii „Alean”; promovarea prin cercetări originale și valorificarea aspectelor de țin de cultura tradițională; mediatizarea mai bună a activităților membrilor AFA; dorința de realizare a unei tabere de cercetare în domeniul culturii populare; menținerea legăturilor cu alte instituții de profil din județ, dar și din țară; consolidarea relațiilor cu Inspectoratul Școlar Argeș; încurajarea și implicarea membrilor în activități de promovare a folclorului etc.

Cu ocazia întâlnirii, a fost lansată lucrarea *Caiete folclorice Argeș*, nr. XV-XVI, apărută la sfârșitul anului 2012 la Editura „Alean” a CJCPCT Argeș, cuprinzând - în peste 300 de pagini - articole și studii din domeniul folclorului, etnografiei și etnologiei, prezentate la ultimele două sesiuni de comunicări organizate de Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Argeș. Temele emblematice au fost: „Credințe și superstiții de ieri și de azi” (sesiunea din 7 mai 2011) și „De la ulița satului la scara blocului. Mutații sociologice și etnografice” (respectiv din 5 mai 2012).

În final, conf. univ. dr. Adriana Rujan, fostă președintă a AFA, a reamintit de proiectul publicării unei lucrări de proză populară, creionând o retrospectivă a realizărilor asociației și rolul acesteia pentru cultura locală și națională.

Făcând o sinteză a lucrurilor importante realizate de Asociația folcloriștilor argeșeni „Constantin Rădulescu-Codin” în cele patru decenii de activitate, ar trebui remarcat: sutele de ieșiri pe teren pentru culegerea și valorificarea tradiției populare; contribuția hotărâtoare la tipărirea a peste 50 de lucrări de specialitate de către Centrul Creației Populare Argeș; editarea culegerilor de studii, comunicări științifice și articole în *Caiete folclorice Argeș*; proiectarea și organizarea Festivalului de Datini de Crăciun și Anul Nou „Florile dalbe”; participarea la desfășurarea a unor manifestări locale, sărbători ale culturii populare ș.a.m.d.

Text și fotografii de
Sorin Dănuț RADU,
Referent, CJCPCT Argeș

Corul „Symbol” într-un autentic regal concertistic

În seara zilei de 25 martie a.c., Sala de concerte a Universității Naționale de Muzică din capitală a găzduit o manifestare corală inedită, prin repertoriu, și valoroasă, prin interpretarea susținută de tânăra formație de gen „Symbol”, condusă de dirijorii Jean Lupu și Luminița Gutanu.

Ineditul repertorial a fost asigurat printr-un mozaic de piese valorose și variate, atât ca temă, cât și ca stil componistic, aparținând unor cunoscuți și apreciați creatori autohtoni de muzică corală.

Cu excepția a două lucrări din creația universală, *Cântec de leagăn* de W. A. Mozart și *Păpușa pe sârmă* de Culter-Liviu Ionescu, celelalte unsprezece piese din program a aparțin unor compozitori români care au asigurat măsura valorii programului acestei manifestări de excepție: *Împărate ceresc* de C. Drăgușin, *Cântecul soarelui* și *Albinuța* de Eugen Mamot, *Om și pom* și *În clocotul pieții* de Dan Voiculescu, *Câți ca voi* de E. Mândru, *Chindia* de A. Pașcanu și *Sârba din câmpie* de C. Romașcanu. Acestui mănunchi de creatori li s-a adăugat, într-o notă specială, muzicianul complex, compozitor, folclorist și dirijor, Constantin Arvinte, cu trei lucrări, două pe teme religioase - *Pe Tine Te laudăm* și *Tatăl nostru* - și *Colo-n vale* (în primă audiere), lucrare inspirată din folclorul românesc, domeniu atât de drag maestrului, pe care îl stăpânește și îl slujește cu cele mai sincere convingeri profesionale.

Creatorii prezenți în program fiind bine cunoscuți de iubitorii muzicii corale, în cele ce urmează voi încerca să creionez un portret interpretativ al acestui atât de original și personalizat aparat interpretativ muzical, cum poate fi numit fără exagerări Corul „Symbol”.

Am descoperit, cu plăcută surprindere, că această formație este o adevărată bijuterie corală, care deși tânără, la propriu și la figurat, are în portofoliu profesional o bogată activitate concertistică în țară și peste hotare, cu realizări răsplătite de diplome și medalii și cu aprecieri publicistice impresionante.

Corul „Symbol” a fost înființat la 18 septembrie 1990, din inițiativa profesorului Jean Lupu, cu binecuvântarea Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, aducând o notă de unicat în peisajul muzicii corale românești. În decursul celor 23 de ani de existență, corul a susținut cu regularitate stagiuni corale pe scenele Sălii Palatului, Radiodifuziunii Române, Ateneului Român, Operei Naționale, Universității Naționale de Muzică, Palatului Parlamentului, Palatului Cotroceni,

Uniunii Compozitorilor, precum și în numeroase catedrale și biserici din capitală și din țară.

Din activitatea sa concertistică peste hotare spicuim câteva dintre cele mai importante participări: Festivalul „Europeada” (Martigny - Elveția; 2007) și Klaipeda - Lituania (2009), Festivalul Internațional „Franz Schubert” - ediția a XXVII-a (Viena; 2010), Festivalul de Muzică Ortodoxă (Pomorie; 2011) și Varna - Bulgaria (2012). Acestor prezențe li se mai adaugă și turnee în Grecia (2008) și Belgia (2009).

Dar activitatea Corului „Symbol” nu s-a limitat doar la latura concertistică, aceasta extinzându-se și la alte preocupări legate de modalități publice de comunicare și conservare prin mijloace media și electroacustice. A imprimat pentru Fonoteca Radio București peste 100 de lucrări corale, o bună parte fiind immortalizate pe 16 discuri, 13 CD-uri, însoțite de casete audio și o casetă video filmată la mănăstirile din jurul Bucureștiului.

În anii 2001 și 2002, Corul „Symbol” a fost nominalizat la premiile Industriei Muzicale Românești cu două CD-uri, într-o onorantă companie precum Corul „Madrigal”, Ion și Mădălin Voicu și cunoscutul solist vocal Dan Iordăchescu.

În anii 1995 și 2000, formația a primit diplome din partea Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România.

Cu prilejul aniversării a 10 ani de activitate, a apărut monografia *Prin muzică spre Dumnezeu*, la 15 ani, albumul bilingv *Poveste fără sfârșit*, iar la 20 de ani, cartea intitulată *Tineri, lăudați pe Domnul!* În 2007, cu ocazia intrării României în Uniunea Europeană, „Symbol” a susținut un concert, la postul național de radio, intitulat „București, oraș al muzicii”, preluat în direct de posturile similare din toate țările membre UE.

După aceste concise consemnări privind valoarea acestei inconfundabile formații, se cuvine să mă refer și la câteva aspecte privind componența corului - cine sunt cei care, cu mult profesionalism și dăruire, se ocupă de selecția, pregătirea și stilizarea acestui colectiv muzical. Membrii corului de copii și tineri „Symbol” sunt cu toții solfegiști, elevi ai școlilor și universităților de specialitate din capitală.

Partiturile solistice și acompaniamentele pianistice ale pieselor sunt asigurate tot de persoane din colectivul coral, studente ale catedrelor de interpretare de specialitate: Andreea Diana Blidaru - soprană, Magdalena Bulibașa și Bianca Fodor - pian.

Inițiatorul și conducătorul muzical principal al formației este profesorul Jean Lupu, care și-a făcut studiile la Seminarul Teologic din Craiova și la Liceul din Slatina, iar cele muzicale la Timișoara și București, unde a absolvit cursurile Universității Naționale de Muzică.

Afla la vârsta maturității sale profesionale, având un portofoliu de realizări profesionale impresionant, profesorul Jean Lupu este prim dirijor al Corului Patriarhiei Române.

Cel de-al doilea dirijor al Corului de copii și tineret „Symbol” este muziciana de excepție Luminița Guțanu, născută și formată ca artist la Chișinău - Republica Moldova, o personalitate în domeniu, doctor în muzicologie și lector la Universitatea Spiru Haret și asistent dirijor al Corului Patriarhiei Române.

Cu asemenea valori la pupitrul dirijoral, este lesne de dedus și ușor de motivat înalta ștachetă repertorială și interpretativă la care se situează Corul „Symbol”.

Fără a cunoaște în prealabil antecedentele profesionale comentate mai sus, pot afirma că acest concert m-a impresionat prin câteva aspecte: prestanța scenică și nivelul profesional al interpreților, dar și bucuria lor de a cânta și a se dăruiră fiecărui cuvânt și sunet al lucrărilor respective, deopotrivă stilul și gestică cu care cei doi dirijori reușesc să conducă acest autentic complex coral, în toată profunzimea mesajului pieselor interpretate.

Fără exagerare, cred că această formație specială ar putea fi asimilată în toată complexitatea sa de exprimare, ar trebui nu numai audiată, ci și vizualizată, având în vedere că prin mimica și bucuria de a cânta, la care se adaugă subtile mișcări scenice, te impresionează și te îmbie la trăiri artistice emoționante complementare.

Ștefan CĂRĂPĂNCEANU
Etnomuzicolog

*Agenda**

Alba

6 mai – Șugag

Statu' la vase în Lunea Paștelui - valorificarea scenică a unui obicei din ciclul obiceiurilor familiale, specific comunei - ediția a VI-a.

8 mai – Ocna Mureș

Spectacol dedicat marelui lăutar ardelean Alexandru Țitruș și lansarea volumului *Alexandru Țitruș - portret din cioburi*.

9 mai – Lancrăm, Sebeș

Concert de muzică clasică și de recitare a poeziei lui Lucian Blaga.

12 mai – Blaj - Câmpia Libertății

Festivalul-concurs de Tradiții și Obiceiuri „Cultură pentru Cultură” - zona Blaj, cu participarea comunelor: Berghin, Bucerdea Grănoasă, Cenade, Șpring, Valea Lungă.

14 mai – Blaj

Concert de muzică clasică dedicat Reginei Maria a României.

18 mai – Alba Iulia

Ziua Căpitanului - concert de muzică de fanfară.

19 mai – Bucium - Poiana Narciselor

Festivalul-concurs de Tradiții și Obiceiuri „Cultură pentru Cultură” - zona Munții Apuseni, cu participarea comunelor: Bistra, Gârda de Sus, Mogoș, Ocoliș, Poiana Vadului, Roșia Montană, Vadu Moților, Vidra.

21 mai – Fărău

Spectacol folcloric, desfășurat la expoziția etnografică din comună, și lansarea unui CD.

*N.R. Informațiile de la această rubrică sunt furnizate de centrele județene pentru conservarea și promovarea culturii tradiționale. Pentru confirmări, vă rugăm consultați organizatorii.

26 mai – Galda de Jos

Festivalul-concurs de Tradiții și Obiceiuri „Cultură pentru Cultură” - zona Valea Mureșului, cu participarea comunelor: Ciugud, Hopârta, Mirăslau, Noslac, Sântimbru, Unirea.

Argeș

11-12 mai – Pitești

„De la ulița satului, la scara blocului. Mutații sociologice și etnografice” - sesiune de comunicări științifice și culegeri de folclor, organizată în parteneriat cu Asociația Folcloriștilor Argeșeni „C. Rădulescu-Codin”, sub egida Consiliului Județean Argeș.

25 mai – Corbi

„Rapsodia păstorească” - sărbătoare folclorică tradițională, cu participarea județelor Gorj, Sibiu, Vâlcea și Argeș - ediția a XLIII-a.

25 mai – Pitești

Concursul Județean al Ansamblurilor Folclorice și al Formațiilor de Dansuri Populare de Copii și Tineri „Gheorghe Popescu-Județ” - ediția a XIII-a.

Bihor

27 aprilie-12 mai – Băile Felix

Expoziție de icoane dedicată Paștilor.

11-12 mai – Băile 1 Mai

„Vetre folclorice” și „Varietăți bihorene” - în cadrul evenimentului *Zilele Comunei Sânmartin*. Participă formații și soliști de pe Valea Crișului Repede și din Oradea.

24-26 mai – Oradea

Festivalul-concurs Județean pentru Soliști de Muzică Populară Bihoreană (vocali și instrumentiști) „Mândru-i cântecu-n Bihor” - ediția a XXXVI-a.

26 mai – Husasău de Criș

„Vetre folclorice”. Participă formații și ansambluri de pe Valea Crișului Repede și Crișul Negru.

● Sâmbătă, 25 mai a.c., are loc o lansare de carte religioasă în localitatea Husasău de Criș.

Botoșani

8-19 mai – Bucecea

„Satule, mândră grădină” - festival interjudețean al cântecului popular moldovenesc, cu participarea unor formații din Republica Moldova și Ucraina.

11-12 mai – Botoșani

„Târg județean” - expoziții ale meșterilor populari și de pictură naivă prin care se urmărește punerea în valoare a meșteșugurilor tradiționale și a creației populare din unele subzone ale județului, organizat în colaborare cu așezămintele culturale din județ.

București

● Centrul Național pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale organizează, la Botoșani, în perioada 10-15 mai a.c., cea de-a VIII-a ediție a *Consfătuirii naționale a directorilor centrelor pentru conservarea și promovarea culturii tradiționale/centrelor culturale*.

Tema consfătuirii este *Misiunea instituțională și strategii în domeniul culturii tradiționale și educației permanente*. Subiectele propuse spre dezbateră pentru ediția 2013 a consfătuirii sunt:

- *Dezvoltarea sistemului de coordonare metodologică și aplicarea strategiei instituționale conform cu atribuțiile specifice așezămintelor culturale;*
- *Patrimoniul cultural imaterial - INVENTARUL elementelor vii de patrimoniu cultural imaterial;*
- *Reglementări legale - propuneri și dezbateri.*

Buzău

7 mai – Întorsura Buzăului

Festival de folclor coregrafic.

10-12 mai – Buzău

Zilele Buzăului - manifestări culturale complexe.

10-12 mai – Buzău

Festivalul Național de Epigramă „Cât e Buzăul de mare” - ediția a XIV-a.

Partener: Casa de Cultură a Municipiului Buzău „Ion Caraion”.

11 mai – Pătărlagele

Târgul Cucului - ediția a XII-a.

19 mai – Padina

Sărbătoarea Florii de salcâm - ediția a XI-a.

25 mai – Rușetu

Sărbătoarea Comunei Rușetu.

26 mai – Chiliile

„Sărbătoare în sat” - ediția a XIII-a.

26 mai – Gura Teghii

„Pe urme de baladă” – manifestare tradițională, ediția a XXXIV-a.

26 mai – Buzău - Parcul Crâng

Festivalul Interjudețean de Folclor „Pe Plaiuri Buzoiene” - ediția I.

Caras-Severin

5-6 mai – Grădinari

Învierea/Nigeea și Întâlnire cu fiii satului.

12-14 mai – Grădinari

Tabără de creație literară - ediția a III-a.

15-18 mai – Băile Herculane

Colocviile Internaționale „Reflex”.

21 mai – Reșița

Reuniunea de Cântări și Muzică „Ion Românu” - ediția XV-a.

21 mai – Naidăș

Întâlnire cu fiii satului.

23 mai – Oravița

„Alaiul Primăverii pe Valea Carașului” - ediția a VIII-a/Sărbătoarea *Liliacului*.

28 mai – Măru, com. Zăvoi

Festivalul de Folclor „Doina Bistrei” - ediția a III-a.

28 mai – Caransebeș

Festivalul de Muzică Corală „Timotei Popovici” - ediția XXXI-a.

31 mai – Băuțar

Festivalul-concurs Internațional de Folclor „Ciobănașul” - ediția I.

● Ansamblul „Reșițeană” al Școlii Populare de Arte și Meserii „Ion Românu” din Reșița participă, în perioada 8-14 mai a.c., la Festivalul de Folclor de la Lvov (Ucraina).

Cluj

7 mai – Ciucea

12 mai – Hășdate

Spectacole folclorice la care participă și Orchestra „Cununa Transilvană” și soliștii săi.

10 mai – Gherla

19 mai – Dej

24 mai – Alba-Iulia

„Produs de Cluj” - spectacole folclorice susținute de Orchestra „Cununa Transilvană” și soliștii ei.

11 mai – Cluj-Napoca**Olimpiada Meșteșugurilor Tradiționale.****18 mai – Cluj-Napoca**

Festivalul Culturii și Tradițiilor Populare „Serbările Transilvane”, care reunește ansambluri folclorice, formații tradiționale sătești și cunoscuți interpreți de muzică populară din regiune, alături de meșteri populari din județul Cluj. Organizatori: Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Cluj, Fundația Etnostar și Asociația Meșterilor Populari Clujeni, sub egida Consiliului Județean Cluj.

29-31 mai – Cluj-NapocaManifestări culturale dedicate *Zilelor Orașului*.**Constanța****1 mai – Valu lui Traian****Manifestare tradițională - luptele tătarești „Kureși”.****3 mai – Ovidiu - Biserica Sfântul Gheorghe**

„Veniți, creștini, la rugăciune” - pricesne interpretate de copiii din Grupul „Mugurașii”.

8 mai – Constanța, Ovidiu**9 mai – Constanța**„9 mai - *Ziua Europei* - semnificație, importantă” - manifestări organizate la Școala nr. 2 din Ovidiu în colaborare cu Școala nr. 38 „Dimitrie Cantemir” din Constanța și, respectiv, Școala nr. 8 Constanța.**9 mai – Constanța - Liceul Tehnologic „Gheorghe Duca”**

„Simboluri pascale” - dezbateri.

10 mai – Valu lui TraianManifestări dedicate *Zilelor Comunei Valu lui Traian*.**15 mai – Constanța****16 mai – Murfatlar****21 mai – Constanța**

„Sfinții Împărați Constantin și Elena între istorie, religie și credință strămoșească” - dezbateri și simpozioane. Locații: Școala nr. 40 „Aurel Vlaicu” și Școala nr. 2 Murfatlar, respectiv Colegiul Național de Artă „Regina Maria” și Școala nr. 31 Constanța.

17 mai – Valu lui Traian**Șezătoare, expoziție de covoare țesute în război, cusături și împletituri.****19-20 mai – Cumpăna****„Dor de cânt românesc” - festival de folclor județean.****20-21 mai – Constanța**Manifestări dedicate *Zilei Municipiului Constanța*.**23 mai – Vultur****Șezătoarea cu tema „Caloianul”.****26-27 mai – Ovidiu****Festivalul de Folclor Interjudețean „Elena Roizen”.****Dolj****1-2 mai – Ohaba, com. Melinești, Salcia, com. Argetoaia*****Focurile rituale de Joimari* - obicei tradițional din Săptămâna Patimilor.****2 mai – Bechet, Ostroveni, Călărași*****Vărsatul ritual de apă* - obicei practicat în localitățile de pe Valea Dunării în Săptămâna Mare.****6-7 mai – Bechet, Călărași (Sărata), Desa, Galiciuica, Poiana Mare (Tunari)*****Hora de pomană* - obicei popular practicat pentru cei „nenunțiți” în a doua sau a treia zi de Paști.****7 mai – Terpezița*****Ziua Comunei Terpezița* – sărbătoare tradițională dedicată „Fiilor satului” în a treia zi de Paști, când se organizează și „Hora satului”.****15 mai – Craiova - Galerile „Cromatic”**

Vernisajul expoziției artistei Daniela Luță - pictură.

16 mai – Giurgița**„Nicolae Veleanu - Tezaur Uman Viu” - dezvelirea plăcii comemorative și inaugurarea Căminului Cultural „Nicolae Veleanu” Giurgița.****18 mai – Bârca****„Ghiță Mitrăchiță, pictor naiv doljean” - inaugurarea sălii care-i poartă numele și dezvelirea unei plăci comemorative la Căminul Cultural din localitate.****19 mai – Desa****„Floarea de salcâm” - sebare câmpenească desfășurată anual în pădurea de salcâmi a comunei.****● În perioada 20-26 mai a.c., se realizează cercetarea de teren „Tradiție și creație populară în satul românesc contemporan - zona etnografică Dolj” - localitatea Bechet.****Galați****9 mai – Galați**Concert în aer liber al Fanfarei „Valurile Dunării” dedicat *Zilei Europei*.

9 mai – Galați

„Înfloresc grădinile” - expoziție de artă fotografică a Clasei de fotografie a Școlii de Arte.

10-14 mai – Galați

„Miniatură romantică” - concurs de interpretare pentru elevii liceelor de muzică din România și din străinătate.

14 mai – Galați

Seara culturală a comunității evreilor.

14 mai – Galați

Vernisajul Salonului Național de Artă Naivă „Înviere și lumină”.

19 mai – Galați

Spectacolul de revistă „Estrada copiilor” al elevilor claselor de muzică și actorie, realizat în colaborare cu Teatrul Muzical „Nae Leonard”.

19 mai – Târgu Bujor

Sărbătoarea Bujorului - serbare câmpenească tradițională.

20 mai – Galați

„Icoana, dor de suflet” - expoziție a elevilor Clasei de pictură a Școlii de Arte.

20-22 mai – Galați

Concursul de Arte Vizuale „Nicolae Mantu”.

21 mai – Costache Negri

„Întâlnirile de la Mânjina” - serbare câmpenească.

21 mai – Cosmești

„Drag mi-i cântecu’ și jocul” - festival de folclor județean.

26 mai – Berești

Sărbătoarea Salcâmului - manifestare etnofolclorică tradițională.

28 mai – Galați

Seara culturală a comunității armene.

31 mai – Galați

„Mirajul copilăriei” - spectacol al tinerelor talente.

● Miercuri, 15 mai, apare nr. 135 al revistei „Dunărea de Jos”.

● În perioada 20-26 mai, în județul Galați și raioanele Cahul, Reni și Ismail - Republica Moldova, se realizează cercetarea etnografică „Ștergarul - de la utilitar la ritual”. Cercetarea se finalizează prin realizarea unei expoziții itinerante și prin editarea unui album. Parteneri: Muzeul Ținutului Cahul și Organizația Publică de Tineret „Noua generație a Europei” din Reni.

Giurgiu

29 aprilie-10 mai – Giurgiu

Festivalul-concurs Național de Artă Plastică „Hristos a Înviat!” - ediția a V-a.

2 mai – Giurgiu

„Să încondeiem ouă împreună” - expoziție realizată de cursanții Clasei de Grafică a Școlii de Arte - grupa mică.

4 mai – Giurgiu

„Să iubim Pământul” - desene pe asfalt - participă cursanții Clasei de Grafică ai Școlii Populare de Arte din cadrul Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Giurgiu.

9 mai – Giurgiu

Ziua Europei - spectacol muzical-coregrafic oferit de cursanții claselor Școlii Populare de Arte din cadrul Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Giurgiu.

20 mai – Giurgiu

„Noaptea Muzeelor” - spectacol muzical-coregrafic - activitate realizată în parteneriat cu Muzeul Județean „Teohari Antonescu”.

20 mai – Giurgiu

Olimpiada Națională „Meșteșuguri Artistice Tradiționale” - ediția a XVIII-a - faza județeană.

25 mai – Giurgiu

Festivalul Județean de Folclor pentru Copii și Tineret „Ca pe Vlașca” - ediția a II-a.

Gorj

1-2 mai – Mânăstirea Lainici, și Târgu Jiu

Zilele Gorjului religios - sărbătorirea Cuviosului Irodion de la Lainici, ocrotitorul Gorjului.

3-4 mai – Bărbăești

„Iepurașul când sosește” - concurs de ouă încondeiate, desene și materiale confecționate de copii, dedicat sărbătorilor pascale.

3-5 mai – Brănești

Zilele Comunei Brănești - manifestări etnofolclorice organizate de Consiliul Local și Căminul Cultural Brănești în parteneriat cu Ansamblul Artistic Profesionist „Doina Gorjului” și CJCPCT Gorj.

5 mai – Rovinari

Expoziție de produse tradiționale, icoane și ouă încondeiate, concert pascal și recitaluri de muzică religioasă.

9 mai – Runcu

„Sfîntirea viilor din deal” - sărbătoare tradițională.

12 mai – Dănciulești

Ziua Comunei Dănciulești - festival-concurs al tradițiilor populare de pe Valea Amaradiei.

12 mai – Runcu

Ghermanul - sărbătoare locală dedicată acestui obicei local. Semnificația acestui ritual străvechi este aceea de apărare a animalelor. Manifestarea face parte din Proiectul „Gorjul tradițional”.

12 mai – Drăgotești

Nedee populară de Duminica Tomii - manifestare integrată Proiectului „Gorjul tradițional”.

12 mai – Novaci

Zilele Culturii Novăcene: Festivalul de Teatru „Sabin Popescu” - ediția a XIV-a și **Festivalul Interjudețean de Folclor Pastoral „Urcatul oilor la munte”**.

13-19 mai – Rovinari

Zilele Orașului Rovinari - ediția a XIII-a - complex de manifestări cultural-artistice și recreative.

13 mai-15 iunie – Târgu Jiu

Zilele Teatrului „Elvira Godeanu” - complex de manifestări prilejuite de împlinirea a 20 ani de la înființarea Teatrului Dramatic „Elvira Godeanu”: festival național de teatru, lansarea volumului *Teatrul Elvira Godeanu și miracolul de la Târgu Jiu (1834-2013)* de Ion Cepoi, Gala Premiilor „Elvira Godeanu” pe anul 2012, Festivalul de Teatru pentru Liceeni „Constantin Stanciovici-Brănișteanu”.

20 mai – Mușetești

Sărbătoarea Fiilor Satului - manifestare etnofolclorică.

20 mai – Alimpești

In memoriam Ion Lotreanu.

20-26 mai – Târgu Jiu

Zilele Târgu Jiului - complex de manifestări cultural-artistice și științifice.

20-26 mai – Târgu Jiu

Târgul Meșterilor Populari Olteni - ediția a V-a.

21 mai – Slivilești

Nedeea de Sfînții Constantin și Elena - sărbătoare tradițională în comună.

22 mai – Bălești

Sesiunea de Comunicări Științifice „Antonie Mogoș în istoria comunei Bălești”.

24-26 mai – Târgu Jiu, Târgu Cărbunești

Festivalul Internațional de Literatură „Tudor Arghezi” - ediția a XXXIII-a. Organizatori: CJCPCT Gorj, în parteneriat cu Institutul Cultural Român - Filiala Gorj, Biblioteca Județeană, Primăria, Consiliul local și Centrul Cultural „Tudor Arghezi” Târgu Cărbunești, Ansamblul Artistic Profesionist „Doina Gorjului”, Reprezentanta Gorj a Uniunii Scriitorilor din România, fundații și asociații culturale naționale și internaționale, sub patronajul Consiliului Județean Gorj.

24-26 mai – Motru

Zilele Municipiului Motru - simpozion, expoziții de artă populară și artă plastică, Festivalul Național de Muzică Populară „Căntecele Motrului”, Festivalul Interjudețean de Muzică Ușoară „Mugur de cântec”, lansări de carte, spectacole artistice.

25-26 mai – Târgu Jiu

„Pe fir de baladă” - festival folcloric interjudețean pentru copii și tineret.

25-26 mai – Târgu Jiu

Târgul Național al Meșterilor Populari Copii - ediția a VIII-a.

25-26 mai – Turceni

Zilele Orașului Turceni. În context: Festivalul de Folclor „Pe dunghia Jiului” - ediția a V-a.

26 mai – Urdari, Văgiulești

Sărbătoarea Florii de salcâm - nedee.

26 mai-1 iunie – Tântăreni

„Festivalul copilăriei” - concursuri, spectacole, expoziții.

27 mai – Jupânești

„Șezătoare populară” - datini și obiceiuri de vară.

Harghita**9-12 mai – Valea Boroș, comuna Lunca de Jos**

Întâlnirea tarafurilor de muzică populară din Ardeal - ediția a VIII-a.

6 mai – Miercurea-Ciuc

„Csürdöngöl” - întâlnirea formațiilor de dans popular maghiar - tineri și copii - ediția a XIII-a.

10-17 mai – Miercurea-Ciuc, Sfântu Gheorghe și localități din județele Covasna și Harghita

Manifestări cultural-artistice și științifice dedicate *Zilelor Ținutului Secuiesc*.

Hunedoara**10-12 mai** – Deva**Târgul Meșterilor Populari** - ediția a XLII-a.**18-19 mai** – Sălașu de Sus**Festivalul Narciselor.****25-26 mai** – Roșcani, com. Dobra**Sărbătoarea Artiștilor Populari „Din toată inima”** - ediția a XXXVI-a.**Ialomița****31 mai** – Coșereni, Amara**„Zărzărică, zărzărea”** - festival județean de folclor - ediția a XXI-a - faza zonală.● În perioada 8-12 mai, Ansamblul Folcloric „Doina Bărganului” participă la Festivalul de Folclor „24th Wereldfolkloreade in Oostrozebeke” (Belgia).**Iași****1-4 mai** - Iași**Târgul Sărbătorilor de Paști al Meșterilor Populari. Organizatori: CJCPCT Iași și Camera Agricolă Iași.**

● În perioada 7-10 mai a.c., o delegație, compusă din reprezentanți ai CJCPCT Iași și meșteri populari, participă la Târgul Național al Meșterilor Populari din Ucraina de la Zinița.

Ifov**1-10 mai** – Voluntari**„Lumină în sufletele noastre”** - manifestare etnofolclorică și expoziție de icoane cu tematică pascală.**18 mai** – Voluntari

Festival de muzică cultă, muzică populară și ușoară pentru copii „Euromusic”, organizat în parteneriat cu Inspectoratul Școlar Județean și Liceul Teoretic „Traian Lalescu” din Brănești.

21 mai – Voluntari**„Ifovul la ceas de sărbătoare”** - spectacol de divertisment susținut de formații artistice din județ și colaboratori de marca din diverse domenii artistice, dedicat Zilei Județului Ifov.**23 mai** – Voluntari**„Ziua Mondială a Dezvoltării Culturale”** - simpozion în care se vor aborda probleme ale producției de carte.**Olt****6 mai** – Câmpu Mare – Dobroteasa**„Tradiții și obiceiuri de sărbătoarea Sfințelor Paști”** - expoziție de icoane, fotografie, ouă încondeiate și concurs de ciocnit ouă.**9 mai** – Slatina și localități din județ**Ziua Europei** - manifestări cultural-artistice și sportive dedicate Europei.**11 mai** – Urzica**25 mai** – Izbiceni

Atelier de teatru școlar - faza zonală.

21 mai – Urzica**„Floare de salcâm”** - concurs județean de muzică populară, soliști vocali și instrumentali.**21 mai** – Giuvărăști**„Fii satului”** - sărbătoare locală tradițională, concursuri sportive, spectacole folclorice.**29-31 mai** – Slatina, Caracal, Corabia**Zilele Poeziei în Olt** - Festivalul-concurs de creație literară „Ion Minulescu - Virgil Carianopol - Virgil Mazilescu”. De asemenea, au loc recitări, lansări de carte, spectacole de muzică și poezie.

● În perioada 1-30 mai, în toate localitățile județului au loc manifestări complexe cuprinzând instruirii, programe de educație permanentă, spectacole metodologice, expoziții, proiecții de filme, conferințe și întâlniri cu specialiști și personalități culturale cu tema „Căminul cultural - programe de activități, oportunități și priorități”.

Prahova**1 mai** – Urlești**Spectacol-concurs de cântece și dansuri populare și obiceiuri tradiționale românești.****1-5 mai** – Ciorani**„Copilul, fereastră spre viitor”** - concurs național de creație - ediția a III-a.**1-5 mai** – Dumbrăvești**1-10 mai** – Urlești**Expoziție de ouă încondeiate și icoane.****2 mai** – Bușteni**„Un ou frumos pentru Hristos”** - concurs de încondeiat ouă.**3 mai** – Iordăcheanu**5 mai** – Băicoi, Brazi**Expoziție de ouă încondeiate, desene și felicitări pascale.**

5-10 mai – Izvoarele**Expoziție de icoane.**6 mai – Șirna

Concert coral cu participarea Corului „Soli deo Gloria” din Ploiești, dirijor: Nae Marin.

8 mai – Plopeni

Festivalul Național de Muzică Corală „Pro musica” - ediția a III-a.

9 mai – Vălenii de MunteManifestări cultural-artistice dedicate *Zilelor Orașului*.10 mai – Câmpina - Casa Municipală de Cultură „Geo Bogza”

Salonul de Primăvară „Artfoyer”. Expun 12 artiști plastici din zona Câmpina.

11-12 mai – Blejoi

„Sărbătoarea florilor de mai” - târg de flori, spectacole de muzică și dans.

15 mai – Drajna**„Hora satului în Poiana Mierlei” - manifestare etnofolclorică prin care se urmărește păstrarea tradițiilor de pe Valea Drăjnuței.**15 mai-1 septembrie – Plopu

Tabără internațională de pictură și sculptură.

16-17 mai – Bușteni

„Cezar Petrescu” - festival național de literatură care se adresează copiilor și tinerilor.

26 mai – Drajna

„Draina în sărbătoare” - manifestare complexă cu participare interjudețeană: slujbă de pomenire la Crucea Piscul Domnului, concert de muzică patriotică și religioasă, întâlnire cu fiii satului, spectacol folcloric în aer liber. Participă, alături de ansambluri și formații prahovene, formații din Ștei (jud. Bihor), Sulina (jud. Tulcea), Svinița (jud. Mehedinți), Ighiu (jud. Alba) și Chișcăreni (Republica Moldova).

28 mai – Câmpina

Concurs național de creație literară.

● În perioada 17-19 mai, reprezentanți ai autorității locale și formații artistice din comuna Drajna participă la manifestările dedicate *Zilei Comunei Chișcăreni* (Republica Moldova). Participarea face parte din Proiectul „Să ne cunoaștem frații”.**Satu Mare**2 mai – Satu Mare - Galeria de Artă Plastică a Consiliului Județean

Vernisajul expoziției colective de artă plastică a artiștilor din Hajdunanas (Ungaria).

5 mai – Agriș**Festivalul de Dansuri Populare Maghiare „Orgona” („Liliacul”).****6 mai – Soconzel****„Danțu’ la șură” - manifestare folclorică tradițională.**6 mai – Ardud13 mai – Negrești-Oaș20 mai – Livada27 mai – Tășnad

Caravana culturală sătmăreană - ediția a IV-a.

10-15 mai – Satu Mare*Zilele Revistei literare „Acolada”.***12 mai – Huta - Certeze****Festivalul Cântecului, Dansului și Portului Oșenesc „Sâmbra Oilor” - ediția a LVI-a.**14 mai – Satu Mare

Manifestări culturale prilejuite de aniversarea a 80 de ani de la nașterea scriitorului Paskandi Geza, comemorarea a 75 de ani de la moartea scriitorului Dsida Jenő și comemorarea a 50 de ani de la moartea scriitorului Jakabffy Elemer.

16 mai – Satu Mare - Galeria de Artă Plastică a Primăriei

Vernisajul expoziției colective de artă plastică „Festivalul de vară”.

17 mai – Satu Mare - sediul CJCPCT**Noaptea Filmului Documentar Etnografic.**17-18 mai – Viile

Comemorarea scriitorului maghiar Paskandi Geza.

18-19 mai – Satu Mare*Zilele Culturale Germane.***18 mai – Satu Mare*****Zilele Alese ale Rusaliilor Roșii* - manifestare tradițională maghiară.**19 mai – Lipău**Festivalul Dansului Popular pentru Copii și Preșcolari „Deschideți porțile mari” - ediția a III-a.**22-26 mai – Satu Mare**Festivalul Pălincii - ediția a VII-a.**31 mai-2 iunie – Satu Mare*Zilele Orașului Satu Mare.***Sălaj**11 mai – Cehu Silvaniei - Casa de Cultură**Festivalul-concurs Județean de Interpretare a Cântecului Popular Sălăjean (vocal) pentru preșcolari și elevi în clasele I-IV.**

11 mai – Cehu Silvaniei

Festivalul-concurs Județean de Interpretare de Cântece Populare Românești și Maghiare (pentru preșcolari și școlari).

11-13 mai – Vârșolț

Concursul de Recitări „Kányádi Sándor” - faza națională.

17-19 mai – Zalău

Festivalul-concurs „Mândru Cântec Sălăjean” (pentru soliști vocali și instrumentiști - ediția a VI-a.

18-19 mai – Zalău

Festivalul-concurs Județean de Interpretare a Cântecului Popular Sălăjean (vocal și instrumental) „Mândru Cântec Sălăjean”.

26 mai – Zalău

Festivalul Minorităților din Sălaj - ediția a III-a.

● În luna mai, se lansează numărul 100 al Revistei „Caiete Silvane”.

Sibiu

● În perioada 11 mai-9 iunie, se derulează Proiectul *Zilele Culturale ale Județului Sibiu*. Este un prim proiect strategic al Consiliului Județean Sibiu care se va derula pe durata a patru ani (2013-2016). În acest an, ediția de primăvară se va desfășura pe parcursul a cinci week-end-uri, în toate cele cinci zone etnogeografice ale județului: Valea Secașelor, Valea Oltului, Valea Hârtibaciului, Mărginimea Sibiului și Valea Târnavelor și este coordonată de Silvia Macrea, managerul Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale „Cindrelul-Junii”. Instituțiile de cultură implicate în acest proiect sunt: Complexul Național Muzeal „ASTRA”, Biblioteca Județeană „ASTRA”, Centrul Cultural Interetnic Transilvania, Filarmonica de Stat Sibiu, Școala Populară de Artă și Meserii „Ilie Micu” și Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale „Cindrelul-Junii”. Parteneri: Asociația Județeană de Turism, Inspectoratul Școlar Județean, Palatul Copiilor și Universitatea „Lucian Blaga”, Departamentul de Artă Teatrală. Ansamblul Folcloric Profesionist „Cindrelul-Junii Sibiului” susține spectacole folclorice la evenimentele organizate în cadrul acestui proiect, în localitățile desemnate, în lunile mai și iunie: Alămor și Loamneș, pentru Valea Secașelor (11-12 mai); Avrig și Porumbacu de Sus (com. Porumbacu de Jos), pentru Țara Oltului (18-19 mai); Gura Râului, pentru zona Mărginimea Sibiului (25-26 mai); Alțâna și Cornățel (com. Roșia), pentru Valea Hârtibaciului (1-2 iunie); Blăjel și Șeica Mică, pentru Valea Târnavelor (8-9 mai). De asemenea, la nivelul tuturor comunelor din județ se desfășoară diferite activități cultural-artistice.

Suceava

7 mai – Bilca

Festivalul Județean de Folclor Muzical „Vasile Mucea” - ediția a II-a.

9 mai – Suceava

Ziua Europei - expoziție de artă plastică, manifestări cultural-artistice. Spectacol artistic multicultural.

18-19 mai – Bucșoaia, Frasin

„Hora Bucovinei” - spectacole și manifestări, tradiții și obiceiurile legate de păstorit.

18-19 mai – Suceava

„Mihail Sebastian - Mihai Iordache LYCEUM” - concurs național de recenzii și jurnale - ediția a VII-a.

21 mai – Moara

„Ograda cu dor” - festival-concurs de folclor tradițional - ediția a V-a.

Teleorman

14-16 mai – Alexandria

„Primăvara în Teleorman” - festival-concurs național de muzică ușoară românească - ediția a XLIV-a. Festivalul își propune să promoveze muzica ușoară românească și să contribuie la afirmarea și lansarea tinerilor voci.

Vâlcea

7-12 mai – Râmnicu Vâlcea - Arhiepiscopia Râmnicului

„Lumina icoanei, lumina credinței” - expoziție de icoane a pictorilor vâlceni, cu demonstrații practice.

10 mai – Românii de Sus

„Târg la Românii de Sus” - ediția a IV-a - târg de produse tradiționale și concert al Orchestrei „Rapsodia vâlceană”. Parteneri: Casa de Cultură „Constantin Brâncoveanu” și Primăria Orașului Horezu.

10-11 mai – Râmnicu Vâlcea, Tetoiu

„Goana după fluturi” - festival național de dramaturgie (creație) - ediția a VI-a. Parteneri: Teatrul Național Radiofonic, Teatrul „Anton Pann” Râmnicu Vâlcea și Primăria Comunei Tetoiu.

11 mai – Râmnicu Vâlcea - Cinema „Flacăra”

„Flori de cântec românesc” - festival de interpretare a cântecului popular pentru copii și elevi - ediția a IV-a. Organizatori: Asociația „AB IMO PECTORE 4” în parteneriat cu CJCPCT Vâlcea.

12 mai – Copăceni - Căminul Cultural*Ziua Comunei Copăceni* - ediția a II-a.**17-19 mai – Râmnicu Vâlcea***„Floralia”* - sărbătoare a primăverii - expoziție de flori, carnaval al florilor și târg al meșterilor populari vâlceni - ediția a III-a. Acestea fac parte dintr-o suită de manifestări consacrate zilei de atestare a municipiului Râmnicu Vâlcea.**19 mai – Crețeni***„Pridvorul tinereții”* - festival județean de interpretare a cântecului, dansului popular pentru copii și tineri - ediția a XVI-a.**21 mai – Mihăești***Ziua Comunei Mihăești* - concert folcloric susținut de Orchestra „Rapsodia vâlceană” - ediția a V-a.**26 mai – Galicea***Ziua Comunei Galicea* - concert folcloric susținut de Orchestra „Rapsodia vâlceană” - ediția a XI-a.**28-30 mai – Râmnicu Vâlcea***Zilele Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale* - aniversarea a 45 de ani de activitate. Dintre manifestările acestui eveniment: Salonul Național al Cărții de Etnologie, lansarea volumului aniversar *CJCPCT - 45, o istorie completă și ilustrată*.**Vrancea****9 mai – Focșani - Galeria de Artă**

Expoziția Națională de Artă Plastică „Peisaj”.

9 mai – Focșani - Galeria CJPTAM VranceaExpoziție și spectacol dedicate *Zilei Independenței României* și *Zilei Europei*, realizată de clasele de design vestimentar, pictură și pian.**21 mai – Negriștești***Botețul Oilor* - sărbătoare pastorală tradițională - ediția a XII-a.**31 mai – Focșani - Galeria de Artă**

Expoziție personală a artistei plastice Elena Bârbălă-Pascu.

*Datini și obiceiuri***Învierea - între tradiție și sărbătoare**

Hristos a înviat! Acum, nu cu 2000 de ani în urmă. Spre acest aspect ne atrage atenția salutul tradițional pascal, care ne îndeamnă ca adevărat să învieze Hristos în viața și în inimile noastre. Sensul Învierii este acela de biruință a Luminii asupra întunericului, de biruință a Vieții asupra morții, de scoatere a omului din robia păcatului și a morții către viața veșnică, pentru că acum porțile iadului s-au sfărâmat și zăvoarele s-au deschis, cei ținuți „în întuneric și în umbra morții” fiind sloboziți; acum s-au deschis porțile raiului, omul fiind repus de Dumnezeu, prin jertfa și Învierea Fiului Său, în cinstea cea dintâi, în viața, lumina și bucuria veșnică, pentru care a fost creat.

Sensuri teologice care par anacronice? Oare astfel trăim și noi acum Învierea? Dar să vedem ce ne oferă istoria bisericească drept tradiții la această sărbătoare, pentru a putea face o comparație cu prezentul.

La creștini, sărbătoarea Paștelui este cea mai veche, fiind sărbătorită, dimpreună cu duminica, încă din perioada apostolică. Deoarece primii creștini erau dintre evrei, noua sărbătoare a păstrat, în perioada de început, o bună parte dintre semnificațiile iudaice, legate de dată și masa pascală, care, de data aceasta, comemora Cina cea de Taină. Semnificația sărbătorii creștine a trecut însă într-o nouă realitate, comemorând cele trei evenimente deosebite din viața Mântuitorului (Cina, Patimile, Învierea), deoarece acestea au avut loc în preajma vechiului Paște evreiesc, Cina ținând locul mesei pascale și devenind pentru creștini un nou

Paște, iar mielul jertfit la masa pascală a evreilor fiind considerat o preînchipuire a Mântuitorului, Mielul jertfit pentru răscumpărarea păcatelor noastre (Is. LIII, 7; Ioan I, 29; I Petru, I, 19). Dacă evreii serbau la Paști izbăvirea dintr-o robie văzută, creștinii sărbătoresc eliberarea din robia nevăzută, a diavolului și a păcatelor. Primii creștini înțelegeau prin Paști nu numai sărbătoarea Învierii, ci și pe cea a Cinei și Patimilor Domnului. De aceea, perioada numită la noi acum Săptămâna Mare, se numea Săptămâna Paștelui.

La începuturile creștinismului, Paștile se sărbătoreau prin comemorarea Cinei prin mesele rituale din seara zilei de 13 Nissan, care a început să dispară odată cu apariția agapelor creștine. Obișnuită era și Frângerea pâinii, Sfânta Jertfă liturgică de astăzi. Noaptea Învierii se sărbătoreau prin priveghere și rugăciune, în biserică. Tot atunci avea loc și botezul catehumenilor, care purtau cămășile albe primite la acest mare eveniment din viața lor, pe parcursul întregii Săptămâni Luminată. Exista și obiceiul ca să se reprimească între credincioși penitenții, care, pe atunci, erau excluși temporar din Biserică și al căror timp de pocăință expira în Joia Mare. Împărații și stăpânii îi slobozeau pe prizonieri și sclavi, făceau fapte de milostenie și mărinimie. La biserici se aduceau bucate (pâine dulce - paschă, brânză, carne de miel), care erau binecuvântate și împărțite săracilor. Era interzisă participarea la spectacole, jocuri sau petreceri păgânești. Nu în ultimul rând, sărbătoarea pascală era împodobită de frumusețea luminilor, făclii înalte, torțe sau coloane de ceară, care înveseleau bisericile și casele creștinilor.

Sub aspect formal, există și în prezent asemănări cu privire la sărbătorirea Paștilor în comunitățile românești actuale.

Și în zilele noastre, Învierea este privită ca o sărbătoare a luminii. Seara sau la miezul nopții, când oamenii merg la Slujba Învierii, aprind lumânări la mormintele celor din neam. În Bucovina este obiceiul ca, în Noaptea Învierii, să se lase luminile aprinse în toată casa și în curte, ca să fie luminată gospodăria, în cinstea luminii pe care a adus-o Hristos în lume, prin Învierea Sa. De asemenea, se aprind lumânări la mormintele strămoșilor, pentru ca și ei să se bucure de lumina pascală.

Legat tot de pâinea rituală, sfințită tot în Noaptea Învierii, o tradiție bisericească recomandă sfințirea pâinii numită în popor „paști”, care se consumă tot în zilele Paștelui, în loc de anafură. În unele locuri din vestul țării, aceasta este amestecată cu vin, preînchipuind, probabil, Sfânta Euharistie, cu care se împărtășeau creștinii primelor veacuri în noaptea

Învierii, deși originea și filiera prin care acest obicei a ajuns în tradițiile românilor sunt necunoscute.

În Moldova mai ales, dar și în alte zone ale țării, femeile pregătesc pasca, din făină de grâu curată, la care se adaugă lapte, uneori și ouă. Pasca are formă rotundă pentru că, în popor, se crede că scutecele lui Hristos au fost rotunde. Pe margini se pune un colac împletit în trei, iar la mijloc se face o cruce din aluat, simbolizând crucea pe care a fost răstignit Hristos. Între împletituri se pune brânză

Ouă încondeiate - zona Putna (Bucovina)

sărată sau dulce, frământată cu ou și stafide. Pasca se împodobește cu ornamente din aluat - flori, spirale, frunze etc. În anumite regiuni ale țării, ea este un aluat simplu, de pâine sau de cozonac, ornamentat și cu cruce.

Legat de mielul pe care îl consumă de Paști românii în vremurile noastre, putem spune că preparatul tradițional, drobul, s-a impus întâi în lumea urbană românească, apoi, prin imitație, și în cea rurală, ca un nou aliment, cu gust distinct, care a început să aibă un consum specializat, ritual.

Mulțimile participă, în toată țara, la Slujba Învierii. În unele locuri (Moldova, Bucovina), la miezul nopții, când se spune că s-a deschis mormântul și a înviat Hristos, se aud împușcături și pocnituri. După unii etnologi, acestea s-ar face pentru alungarea spiritelor rele, dar în acest moment ele nu au de-a face decât cu Învierea din mormânt a lui Hristos, vestind deschiderea mormântului Domnului.

Pasca este dusă la biserică într-un coș anume pregătit pentru Paști. După sfințirea din dimineața primei zile de Paști, pasca dobândește puteri purificatoare, asemeni anafurei. Ea este sfințită și se consumă imediat după anafură. Tot în coșul care se duce la sfințit, femeile pun cârnați, ouă roșii și împistrite, colaci, brânză, slănină, drob, usturoi, sare, prăjituri și alte alimente. Acestor alimente, sfințite, li se atribuie puteri vindecătoare.

Familia creștină se așază apoi la masa pascală. După această masă, capul familiei ciocnește ouă înroșite cu soția și la formula tradițională „Hristos a înviat!” adaugă: „Hai să ciocnim ouă, ca să ajungem și la anul Paști frumoase, iar după moarte să ne vedem iarăși în ceruri!”. Apoi ciocnesc și ceilalți membri ai familiei. De obicei, cinstea de a ciocni oul mai întâi revine celui mai în vârstă. Se crede că, făcând acest lucru, membrii familiei se vor vedea și pe lumea cealaltă.

La Paști, în toate localitățile județului Iași, se face pască, cozonac, miel, ouă roșii. La Dobrovăț nu toți oamenii sfințesc pasca, deși la biserică se oficiază această sfințire; se rostesc rugăciuni de binecuvântare a prinoaselor, care, apoi, se stropesc cu aghiazmă. În biserică se ciocnesc ouă și se bea un pahar cu vin. Se vopsesc ouă în diverse culori, dar se spune că „numai oul roșu e primit, că acela e cu sângele Domnului”.

La Brădicești, se fac friptură, sarmale, borș, salată de boeuf, pască, ouă colorate, mai rar și împistrite. Jumătate din pasca sfințită îi revine preotului, iar un sfert se dă de pomană, cu cozonac. Pasca se face în Sâmbăta sau în Vinerea Mare. Ouăle se vopsesc în Vinerea Mare, lucru care mai demult era interzis, deoarece se credea „că-i rău de foc”. A doua zi de Paști (mai demult în prima zi), se face slujbă și pomenire a morților, „că cum așteptăm și noi să mâncăm bine, poate așteaptă și ei”.

Dincolo de aceste tradiții considerate sfinte, moștenite de la bătrâni, mai ales pentru tineri luarea luminii de la biserică este astăzi mai mult un gest formal din Noaptea Învierii. Mai formală, mai exterioară sau mai superficială, sărbătoarea pascală este totuși lumină din lumina Învierii, veselie, dacă nu bucuria deplină.

Sunt și locuri sau lucruri care ne fac să ne bucurăm și unele care ne fac să medităm asupra viitorului sărbătorii pascale. Timpul ne spune că va continua să existe tradiție și bucurie, atâta vreme cât oamenii vor fi legați de Biserică, instituție care conservă tradiția

Coș dus la sfințit

familiiilor creștine atât la nivel liturgic, cât și la nivelul tradiției populare.

Chiar preluarea și comercializarea produselor și a serbării pascale pot fi argumente că societatea modernă caută mijloace de conservare a sărbătorii. Instituțiile de cultură fac, de asemenea, eforturi în ceea ce privește popularizarea tradițiilor pascale, promovarea simbolurilor tradiționale ale sărbătorii, marcând, și în plan cultural, venirea zilelor mari și binecuvântate ale Paștilor.

Fie că vor supraviețui în forma vie, culturalizată sau comercială, tradițiile pascale reprezintă încă pentru românii ortodocși un reper important, Paștile fiind una dintre marile sărbători, considerate sfinte și sărbătorite după puterea și după înțelegerea fiecărui om, măcar în parte în conformitate cu tradiția și cu credința. Acest fapt ne dă puterea și dragostea de a spune românilor ortodocși și în prezent: Hristos a înviat! Și această înviere am dori să fie păstrată și în sufletele oamenilor, pentru veșnicie.

Pască tradițională, cu brânză, din Ciocănești, jud. Suceava

Text și fotografii
Dr. Iuliana BĂNCESCU
Cercetător științific II, CNCPCT

Cronica așezămintelor culturale

Muzeul sătesc de la Tupilați

Valea Moldovei a exercitat întotdeauna o vie atracție asupra celor aflați în trecere prin zonă. Peisajul, care „fură” privirea, dar și sufletul, se adaptează perfect ciclului anotimpurilor. Îmbinarea armonioasă a formelor de relief, deschiderea largă spre sud a privirii sugerează ideea unui ținut idilic. Un ținut în care, pe timpul lui Ștefan cel Mare, se afla cetatea de tranzit dintre Roman și Cetatea Neamț. Teritoriul plin de legende, unde se află și Hanul Ancuței, cel atât de îndrăgit de Sadoveanu, este acum locuit de oameni gospodari, care caută în fiecare zi, prin ceea ce fac, să fie demni urmași ai strămoșilor lor.

O vizită la Tupilați este mereu o ocazie de reîntâlnire cu atmosfera de altădată a satului românesc, o ocazie de a intra în intimitatea unei localități care mai păstrează urme ale timpurilor când plăieșii Moldovei munciau pământul pe care-l știau a-l și apăra de năvălirile dușmane.

Directorul Căminului Cultural din localitate, Ronica Leonte, statornic slujitor al culturii locale, ne-a vorbit despre mândriile locului: Schitul „Trei Călugări” și Biserica „Sfinții Voievozi”, ctitorită, la 1826, de Ștefan C. Catargi. La răsărit, sub fereastra altarului, se află mormântul ctitorului, mare logofăt al Moldovei. În imediata apropiere a bisericii, făcând parte din același ansamblu arhitectural, se află Conacul Catargi, din păcate acum în paragină, după cum am constatat.

Încă din 1950, exista un nucleu de doisprezece oameni care reprezentau, la diverse concursuri și manifestări artistice, folclorul și tradițiile zonei. Astfel, s-a simțit și necesitatea înființării unui locaș cultural. „Căminul Cultural a fost dat în folosință în anul 1959. În 1993, pe lângă această instituție, s-a înființat Ansamblul Folcloric «Ciobănașul», ai cărui membri sunt oamenii locului, doritori de a păstra și transmite mai departe, generațiilor care vin, dansul, portul și cântecul popular, tradițiile și obiceiurile zonei. Până astăzi, formația a urcat pe sute de scene,

Interior din Muzeul sătesc de la Tupilați, jud. Neamț

reușind să adune o zestre de peste o sută cincizeci de diplome, premii obținute la diferite festivaluri naționale și internaționale”.

Continuând prezentarea activității culturale a comunei, Ronica Leonte vorbește cu mare drag despre consătenii săi. „Dar, consider, eu, cea mai mare realizare este faptul că zi de zi oamenii de aici au grijă de viitorime. Îi învață pe cei mai mici să respecte și să ducă mai departe ceea ce s-a făcut bine atâtea sute de ani. Una dintre principalele ocupații din trecut ale oamenilor locului era păstoritul; iată că, pe lângă treburile de la stână, se învață și doinutul din fluier. De aici și denumirea ansamblului nostru. Apoi, cum de-a lungul anilor responsabili trupele erau de regulă cei mai buni dansatori sau fluierași, aceștia au luat pe lângă ei copii ori tineri cărora au încercat și, zic eu, au reușit, să le insuflă câte puțin din plăcerea și bucuria cântului și jocului popular. Aș aminti câțiva dintre membrii de altădată care au dat viață grupului de dansuri: Ilie Feraru, Tănase Oprișan, Constantin Moraru, Costică Teișanu. La fel cum și astăzi oamenii în vârstă ai ansamblului - Ioan Rusu, Ioan Oprișan, Dumitru Corugă sau, cel mai activ și sufletul dansatorilor ani la rând, Petru Doboș - predau tinerilor ștafeta artei populare.”

Aflat în vizită la Muzeul sătesc, un proiect mai vechi, pus astăzi în practică la Tupilați, un observator atent la detalii poate afla multe despre torsul și țesutul năframelor, cămășilor ori al covoarelor, îndeletniciri vechi practicate și azi de femeile locului.

Cum vremea, dar mai ales vremurile, erodează multe aspecte ale trecutului, cultura populară fiind unul dintre domeniile aflate în mare pericol în acest sens, Ronica Leonte, obligat și de prerogativele de director de cămin cultural, dar și de fondul său sufletesc, acela de român adevărat, s-a gândit la o metodă de a păstra cât mai mult din moștenirea de peste veacuri. Preumblările cu ansamblul comunei prin țară și prin străinătate i-au dat ceva idei. „Inițiativa înființării muzeului îmi aparține și e mai veche. Încă din anul 2006 am strâns obiecte autentice de prin gospodăriile oamenilor și le-am expus într-una dintre camerele Căminului Cultural.”

Muzeul, în prima formă a sa, cuprindea diferite ustensile din gospodăria țărânului român. După renovarea (aproape din temelii) a clădirii Căminului Cultural, Ronica Leonte, ajutat și de oamenii din comună, a înființat o secție de etnografie și artă populară, care găzduiește o bogată colecție de obiecte de uz casnic - lada de zestre, furci de tors, război de țesut, costume populare. „Acest muzeu este o dovadă a dezvoltării culturii din Tupilați. Spațiile muzeului au fost consacrate valorilor și tradițiilor locale. Aici sunt puse în valoare obiecte de uz casnic și meșteșugăresc, piese de port popular care, cândva, erau mândria satului.

În muzeu pot fi admirate, de asemenea, numeroase unelte și obiecte ceramice pe care le utilizau locuitorii satului de acum un secol, fotografii ale bunicilor și străbunicilor. În odaia autentic țărănească, într-un dulap, se păstrează itari, sumane, rochii de cânepă, ștergere. Totul a fost posibil și datorită generozității și muncii unor oameni precum Octav Diaconescu, Dumitru Corugă, Nicoleta Plugaru, Elisaveta Plugaru, Ermil Opișan, oameni cu sufletul mare. O colecție importantă din expoziție a fost donată de preotul Neculai Anisia, iar majoritatea prosoapelor, fețelor de masă și unele costume sunt cusute și oferite muzeului pentru expunere de Mariana Leonte.

Cu bogatul său patrimoniu, muzeul poate constitui un loc de interes pentru turiștii români și străini, căci anual organizăm expoziții temporare și multe alte manifestări cultural-educative”, completează directorul așezământului cultural de la Tupilați.

Odată așezate lucrurile pe fâgașul dorit de managerul de proiect, acesta a mers mai departe. Nu s-a mulțumit doar cu punerea bazelor și organizarea muzeului, ci a mers, cu gândul și cu fapta, mai departe. Astfel, în fiecare săptămână, pe perioada întregii ierni, în interiorul frumos amenajat al Muzeului sătesc sunt organizate, în amintirea vremurilor de altădată, șezători. Gospodinele și gospodarii satului pășesc pragul muzeului și vreme de câteva ore deapănă - la propriu și la figurat, căci munca casnică este împletită cu evocarea amintirilor. Se muncește și se spun glume, proverbe, ghicitori. Femeile harnice din comună se așază lângă vârtelniță, lângă război și țes, iau furca de tors ori împletesc lucruri

Șezătoare la muzeu

meșteșugite. După o doină „zisă” de o bătrână, după un cântec „scos” din fluierul parcă vrăjit, după un pahar de țuică fiartă și o plăcintă moldovenească, oamenii se prind la cânt și joc. Ronica Leonte se simte dator să precizeze că „scopul acestor șezători este de a atrage în primul rând tinerii spre noul lăcaș de cultură din Tupilați. Și nu se putea ceva mai plăcut decât amintirea șezătorilor care erau cel mai frumos moment din tradițiile de la țară”.

Farmecul șezătorii este întregit de vechile costume populare îmbrăcate de bătrânii participanți, costume păstrate de ei în lăzile de zestre și scoase în zi de sărbătoare, așa cum poate fi, de exemplu, și o șezătoare populară.

Cu ocazia vizitei la Muzeul sătesc din Tupilați am putut afla și ceea ce va să fie anul acesta în comună. Câteva dintre manifestările aflate în proiectele anului 2013 sunt deja creionate: „Pe urmele timpului. Așezări umane” - expoziție de fotografii și piese etnografice din zonă, „Ștergarul popular - utilitate și decor”, „Șezătoarea - cale spre educare și fereastră către sufletul țărânului”, „Sărbătoarea dragostei la români - Dragobetele”, „Lumină lină din lumină” - spectacol de colinde pascale, „Sărbătoarea Sfințelor Paști în muzeu” - expoziție de icoane. Toate aceste proiecte urmăresc (re)învierea tradițiilor populare și atragerea tinerilor înspre muzeul de la Tupilați.

Cunoscându-l de destulă vreme pe Ronica Leonte ca un om de acțiune, mereu în slujba folclorului românesc, am certitudinea că la Tupilați moștenirea trecutului nu poate fi uitată.

Text și fotografii de
Valentin ANDREI

Referent, Centrul pentru Cultură și
Arte „Carmen Saeculare” Neamț

Noi aparitii editoriale

Ouăle de Paști la români - Vechime, semnificații, implicații ritual-ceremoniale

Lucrarea *Ouăle de Paști la români* este încă una din marile opere ale prof. univ. dr. Ion H. Ciubotaru și reprezintă cel mai profund și vast studiu cu privire la tema abordată din câte s-au scris până acum în literatura de specialitate.

Prin felul în care este construit, prin abordările tematice și demonstrațiile pertinente, studiul dedicat vechimii, semnificațiilor și implicațiilor rituale ale ouălor de Paști este o dovadă de o impresionantă profunzime și de un desăvârșit talent analitic și sintetic.

Tomul de 337 de pagini reprezintă finalizarea unui demers de cercetare, derulat, cu consecvența și asiduitatea care-l caracterizează pe autor, pe durata a patru decenii.

În acest timp a fost desăvârșit un întreg proces de cunoaștere, s-au cristalizat idei, s-a alcătuit o impresionantă bază documentară pe multiple domenii: istoric, arheologic, artistic, etnografic, precum și o bogată colecție de ouă încondeiate numărând câteva mii de exemplare.

Concepută în șase mari capitole: Retrospectivă bibliografică, Mitologia oului,

Înțelesul legendelor, Oul în mentalitatea tradițională, Redimensionări ritual-ceremoniale, Repere ale dăinuirii, lucrarea conține și rezumate în limbile engleză, rusă, franceză și germană, ceea ce-i sporește utilitatea și valoarea.

Concluziile numeroaselor aserțiuni, argumentări și demonstrații de pe parcursul capitolelor amintite pot fi socotite nu numai paginile dedicate rezumării demersului științific, ci și acelea în care se alcătuiește o „sumă” bibliografică impresionantă, un indice complet de motive, dar și un capitol de ilustrații menit a reliefa prin desen, culoare, realizare tehnică și artistică înalta valoare a acestui tratat de cultură și civilizație.

În construcția acestui impresionant edificiu, Ion. H. Ciubotaru dovedește o excepțională capacitate de a organiza și controla un domeniu vast care necesită numeroase argumente, explicații și asociații.

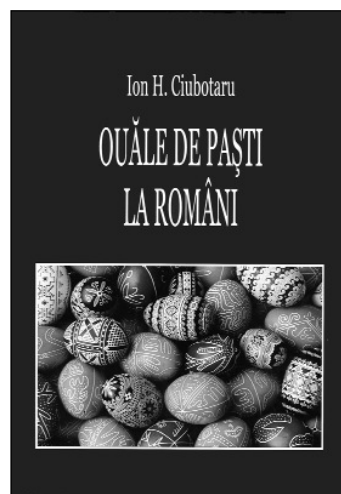
Informația bibliografică este impresionantă; de altfel, cunoașterea perfectă a domeniului se bazează și pe retrospectiva bibliografică care analizează cele mai importante surse documentare din ultimii 350 de ani. Prima informație legată de acest subiect aparține unui turc, Evlia Celebi, care a făcut, în memoriile sale de călătorie prin Transilvania, referire la obiceiul românilor de a întâmpina Învierea Domnului cu „sărbătoarea de ouă roșii”.

Tot aici, citim consemnarea prețioasă a italianului Antonio Maria del Chiaro despre obiceiul de a așterne pe suprafața ouălor modele - „bizzaramente lavorate a fiori di oro” - prima atestare despre scrierea pe ouă a motivelor decorative în Țara Românească.

Autorul amintește pentru o perioadă îndepărtată și contribuția la cunoașterea obiceiurilor pascale din Moldova, din stânga și din dreapta Prutului, a lui Erasmus Heinrich Schneider von Weismantel, de la începutul secolului al XVIII-lea.

Iată cum sunt înregistrate practicile din noaptea de Înviere: „Duc mai întâi toată mâncarea lor la biserică, spre a fi sfințită. Și adesea sunt bisericile așa de pline de blide, că nici nu se mai poate trece din cauza lor (...) Și ei mai dăruiesc ouă roșii”.

În notele de subsol - adevărate capitole în sine - autorul face trimiteri la anumite lucrări sau compune numeroase comentarii care îi justifică demersul, oferind informații din surse documentare actualizate cu rezultatele propriilor investigații de teren. În acest sens, ni se pare sugestivă nota în care „se operează” o comparație cu ajutorul propriilor cercetări la distanță de mai bine de două secole și jumătate, când se constată că, de la relatarea ofițerului suedez și până în 1970, obiceiurile de Paști practicate în Moldova erau neschimbate!

Atunci autorul se afla „în biserica din satul Sabasa - Neamț, undeva pe valea superioară a Bistriței. Sute de credincioși, îmbrăcați în straie tradiționale, așteptau liniștiți să ajungă la ei preotul, pentru a sfinți bucatele. În fața fiecăruia se găsea un coș sau un paner cu pască, ouă roșii și încondeiate, cozonac, slănină, cârnați, carne de miel și brânză. La sfârșitul slujbei, o parte din aceste alimente rituale deveneau ofrande. Erau așezate cu grijă pe ștergere albe, așternute în bună rânduială, pe mai multe mese din incinta lăcașului sfânt, urmând a fi date de pomană celor nevoiași”.

Cercetarea lui Ion H. Ciubotaru, caracterizată întotdeauna de rigoare științifică și de coerența demonstrației, aduce, de-a lungul întregii lucrări, puncte de vedere interesante și deschide direcții către investigații viitoare.

Excursul său științific se referă în continuare la obiceiurile, credințele, practicile ceremoniale și rituale circumscrise sărbătorilor pascale.

La început a fost oul alb, implicat în legende cosmogonice, rituri, ceremonii, credințe și gesturi rituale. Oul, ca sursă primordială a vieții, ca origine a întregului univers apare la aproape toate popoarele lumii. Când se vorbește însă despre ouăle colorate, aria se restrânge la continentele grupate în jurul Mediteranei: Europa, Asia, Africa.

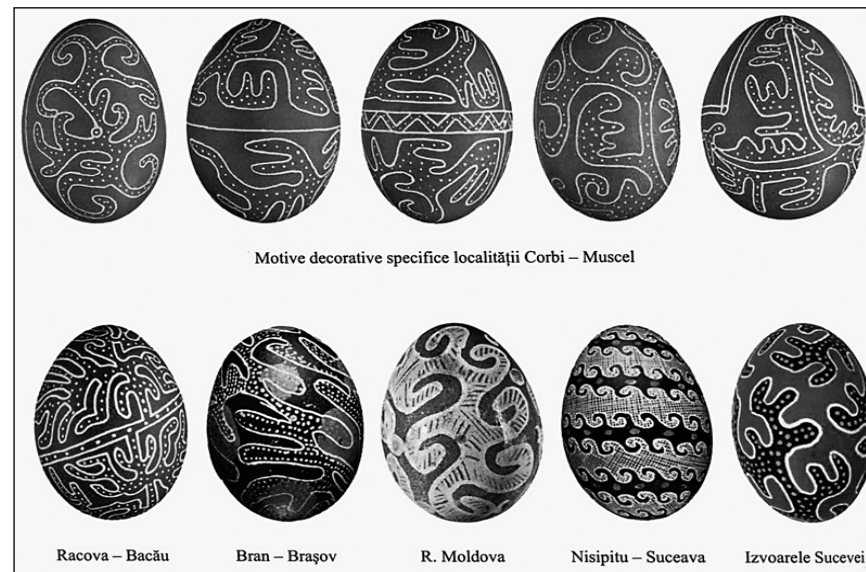
O problemă deosebit de importantă o constituie apariția desenului pe suprafața oului, purtătoare de semne și de simboluri.

Ornamentele au fost luate de pe uneltele gospodărești, de pe armele de vânătoare, de pe anumite obiecte casnice ori de pe unele cu vădite implicații rituale - cum ar fi colacii.

Cum s-au aplicat desenele pentru prima oară pe suprafața oului?

„În această privință părerile sunt împărțite. Unii cercetători susțin că ornamentele s-ar fi așternut, mai întâi, pe fondul alb, natural al oului. Alții consideră că, dimpotrivă, fondul roșu este cel pe care s-au ivit primele desene (...) Noi înclinăm să credem că, într-un trecut foarte îndepărtat, cele dintâi semne au fost aplicate pe suprafața oului și într-un chip și în celălalt. Modelele rezultate vor fi fost albe pe fond roșu. Fie că le schițau cu o bucată de humă roșie pe albul imaculat al obiectului ritual, fie că le zgâriau (scrijeleau) pe coaja roșie a oului cu un vârf ascuțit de piatră sau de metal - efortul era același, iar mesajul transmis nu-și schimba câtuși de puțin finalitatea. Vestigiile celor două procedee de ornamentare le întâlnim și astăzi în tradiția diferitelor tipare, iar documentele arheologice sau istorice confirmă coexistența lor de-a lungul timpului.”

Tehnica de decorare cunoscută astăzi la toate popoarele care practică încondeierea constă în procedeul contururilor cu ceară topită pe suprafața ouălor.

Planșă - motive decorative specifice

În ceea ce privește geneza acestei tehnici, „noi credem că datina s-a plămădit în Peninsula Balcanică, poate chiar de o parte și de alta a cursului inferior al Dunării.

Stă mărturie, în acest sens, puternica vitalitate pe care o prezintă tradiția ouălor de Paști la slavii sudici, la români, la ucraineni, cu deosebire la populația huțulă. Nu poate fi ignorată, de asemenea, bogăția uluitoare a modelelor ornamentale și nici evoluția tehnicii de lucru, care, la aceste popoare, a ajuns să atingă perfecțiunea”.

Studiul se remarcă și prin bogăția și diversitatea problemelor analizate, subsumate reperelor calendaristice prepascale ale microcosmosului, colindatului (Joimărica, Junii, Vălăritul), funcțiilor rituale, precum și gesturilor și practicilor ceremoniale pentru morți.

Un spațiu generos este consacrat picturii și decorării ouălor, tehnicilor utilizate, modalităților de a realiza motive decorative pe ouăle de Paști.

Etnologii care s-au ocupat de sistematizarea ornamentelor aparținând tematicii ouălor încondeiate le-au grupat în funcție de aspectele formale și sursa de inspirație. În acest fel, au rezultat cinci grupe mari: cosmomorfe, fitomorfe, antropomorfe, zoomorfe, skeomorfe.

Autorul propune, în același timp, în afară de amintita clasificare, pe care de altfel o și folosește în lucrare, o altă clasificare, în funcție de semnificația simbolurilor pentru o mai bună înțelegere a obiceiului și a manierei în care acesta a fost cultivat de cei care i-au asigurat longevitatea. Noua clasificare trebuie să includă alte trei grupe de ornamente: magice, culturale și estetice.

Analizele și interpretările erudite ne pun în fața unei lucrări dificil de citit datorită volumului mare de informație ce reprezintă în numeroase ecuații demonstrative un domeniu cu o problematică dezvoltată pe multiple paliere: „Desenele de pe ouăle pascale suscită interesul pe mai multe planuri. Trei dintre acestea par să fie esențiale: arheologic, artistic și etnografic. Perspectiva arheologică ne ajută la stabilirea unor cronologii, fie ele și aproximative, în cadrul epocilor istorice vechi sau chiar al celor preistorice, prin asemănări sau identități de motive decorative cu cele de pe obiectele descoperite prin săpături.

Aspectul artistic ne înfățișează, la rândul său, finalul evoluției unui element, ajuns în cele din urmă dominant, deși la origine era cu totul insignifiant față de altele. Cel de-al treilea însă, aspectul etnografic, este fundamental. Studiul lui ne introduce în tainele genezei întregului complex al acestui produs popular și, totodată, ne dă cheia înțelegerii semnificației simbolurilor din ornamentica ouălor încondeiate”.

Parcursul lucrării *Ouăle de Paști la români* ne procură însă plăcerea de a fi câștigat într-un timp relativ scurt o întreagă știință a ouălor - vechime, semnificație, implicații ritual-ceremoniale - cristalizată de autor în urma a numeroși ani de căutări, de sistematizări, precum și de reveniri complexe asupra aceleiași teme.

Ceea ce impresionează la această lucrare este tratarea exhaustivă a subiectului, care îi conferă calitatea de model și de exemplu, prin felul în care eruditul profesor și-a conceput cercetarea extinsă la nivelul întregii țări.

Imaginile sutelor de ouă încondeiate expuse pe registre ornamentale în numeroase planșe color (144 ornamente fitomorfe, 128 zoomorfe, 30 antropomorfe, 128 skeomorfe, 64 cosmomorfe, 64 religioase, 156 ornamente complexe) sunt tot rodul muncii autorului, care și-a impus, și la acest capitol, pentru asigurarea calității lucrării, numeroase condiții și adaptări tehnice.

Lucrarea beneficiază de o apariție editorială de excepție, pe măsura conținutului și calității ei.

Tiparul a fost executat la Editura Presa Bună (2012) a Episcopiei Romano-Catolice de Iași, care și-a făcut o mare onoare publicând această lucrare-monument.

Dr. Corina MIHĂESCU
Cercetător științific I, CNCPCT

**Ansamblul folcloric „Drumul Baltagului”
(Borca, jud. Neam) la vernisajul expoziției
„Crăciunul și Anul Nou în creația populară contemporană”,
ediția a XXI-a - 2012 - organizator: CNCPCT.**

Fotografie de Dănuț Dumitrașcu

Mulțumim tuturor colaboratorilor
și așteptăm în continuare informații și articole de specialitate
pentru *Buletinul Informativ*.

Buletin **INFORMATIV**

Anul XXII • nr. 1 (248) • Ianuarie • 2013